

10. 9. 2012

ID: 85378

Procesní nástupnictví

Jestliže žalobce po zahájení řízení navrhne, aby na jeho místo vstoupil do řízení správce konkursní podstaty úpadce, jemuž pohledávku postoupil a jestliže správce konkursní podstaty úpadce s tímto návrhem souhlasí, pak skutečnost, že poté ve vztahu k této pohledávce pominuly účinky konkursu (že byl konkurs účinně zrušen nebo že správce konkursní podstaty pohledávku vyloučil ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce postupem dle § 27 odst. 6 ZKV), není sama o sobě důvodem pro zamítnutí návrhu dle § 107 odst. 1 o. s. ř. O tom, zda návrhu vyhoví, rozhoduje soud již vůči dlužníku; souhlas se vstupem do řízení, udělený včas a řádně správcem konkursní podstaty, platí i pro dlužníka.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 3360/2010, ze dne 26.6.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce KVM C., s. r. o., se sídlem v P., zastoupeného JUDr. V.D., advokátem, se sídlem v P., proti žalovaným 1/ M.K., s. r. o., se sídlem v M., zastoupenému Mgr. P. H., advokátkou, se sídlem v B., 2/ České republice - Ministerstvu financí, se sídlem v P., zastoupené JUDr. V. Ch., advokátkou, se sídlem v B., a 3/ Ing. M. H., zastoupenému Mgr. P. H., advokátkou, se sídlem v B., o zaplacení částky 9.742.047,85 Kč, o procesním nástupnictví na straně žalobce, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 5/7 Cm 106/1996, o dovolání žalobce proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 19. ledna 2010, č. j. 5 Cmo 1/2010-380, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 19. ledna 2010, č. j. 5 Cmo 1/2010-390 a usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 9. listopadu 2009, č. j. 5/7 Cm 106/1996-378, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 9. listopadu 2009, č. j. 5/7 Cm 106/1996-378, nevyhověl Krajský soud v Brně žalobcově návrhu ze dne 28. ledna 2007, aby do řízení jako procesní nástupce na jeho místo vstoupil Mgr. J. P., jako správce konkursní podstaty úpadce S. a. s. v likvidaci, identifikační číslo osoby 49903535 (dále jen „správce konkursní podstaty“).

Soud - cituje ustanovení §107a odst. 1 a 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) - vyšel z toho, že žalobce sice doložil souhlas údajného nabyvatele pohledávky (se vstupem do řízení namísto žalobce), nedoložil však existenci tvrzené smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 19. prosince 2006, když souhlasné prohlášení žalobce a správce konkursní podstaty ze dne 5. ledna 2007 existenci takové smlouvy ani její obsah neprokazuje. Soud dodal, že i kdyby byla pohledávka platně postoupena zpět do konkursní podstaty, pak by návrhu nebylo možné vyhovět vzhledem k tomu, že z ní následně byla vyloučena dne 30. října 2007.

K odvolání žalobce Vrchní soud v Olomouci v záhlaví označeným usnesením potvrdil usnesení soudu prvního stupně.

Podle odvolacího soudu je z obsahu spisu zřejmé, že:

1/ Usnesením ze dne 2. března 2005, č. j. 5/7 Cm 106/1996-221, vyhověl Krajský soud v Brně návrhu správce konkursní podstaty z 12. ledna 2004, aby do řízení na straně žalobce vstoupil (na jeho místo) nynější žalobce, jemuž pohledávku postoupil smlouvou o postoupení pohledávky ze dne

29. prosince 2003 (dále jen „první postupní smlouva“).

2/ Rozsudkem ze dne 13. dubna 2005 zamítl Krajský soud v Brně žalobu v této věci.

3/ Nynější žalobce podal proti rozsudku Krajského soudu v Brně odvolání (č. l. 273).

4/ Podáním došlým soudu 30. ledna 2007 (datovaným 28. ledna 2007) navrhl nynější žalobce, aby do řízení vstoupil na jeho místo správce konkursní podstaty. K podání doložil prohlášení o uzavření smlouvy o postoupení pohledávky (dále jen „druhá postupní smlouva“), podepsané jím a správcem konkursní podstaty (č. l. 290).

5/ Správce konkursní podstaty dne 5. ledna 2007 udělil souhlas se svým vstupem do řízení (č. l. 291).

6/ Usnesením ze dne 30. října 2007, č. j. 18 K 52/99-410, které nabylo právní moci 1. listopadu 2007, udělil Krajský soud v Ústí nad Labem (dále jen „konkursní soud“) správci konkursní podstaty souhlas s vyloučením pohledávky, která je předmětem tohoto řízení, z konkursní podstaty.

7/ Usnesením ze dne 22. října 2009, č. j. 18 K 52/99-529, kterým nabylo právní moci 24. listopadu 2009, zrušil konkursní soud konkurs na majetek úpadce po splnění rozvrhového usnesení.

8/ Usnesením ze dne 31. prosince 2009, č. j. 18 K 52/99-543, zprostil konkursní soud Mgr. P. funkce správce konkursní podstaty úpadce.

Z uvedeného je podle odvolacího soudu zřejmé, že v současné době by nebylo možné vyhovět návrhu na vstup správce konkursní podstaty do řízení na místo nynějšího žalobce, i kdyby byla doložena druhá postupní smlouva z 19. prosince 2006.

Odvolací soud uzavřel, že jednak nebyla (ve smyslu ustanovení § 107a odst. 2 o. s. ř.) prokázána právní skutečnost uvedená v § 107a odst. 1 o. s. ř. (převod nebo přechod práva na správce konkursní podstaty), jednak byl zrušen konkurs na majetek úpadce a správce konkursní podstaty byl zproštěn funkce.

Žalobce podal proti usnesení odvolacího soudu dovolání, namítaje, že argumentace, na které spočívá, „nemá svůj odraz v platném řádu“ a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Zákon upravuje dva zcela rovnocenné způsoby, jak dlužníku prokázat postoupení pohledávky; oznámením postupitele nebo předložením smlouvy o postoupení pohledávky. Ustanovení § 107a o. s. ř. obecně požaduje prokázat, že nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, neplyne však odtud povinnost předkládat smlouvu o postoupení pohledávky. Taková smlouva může obsahovat skutečnosti, které lze považovat za obchodní tajemství, proto zákon připouští prokázání postoupení pohledávky oznámením postupitele, uvádí dovolatel.

Dovolatel rovněž namítá, že kdyby soud pokládal předložení druhé postupní smlouvy za „naprosto nezbytné“ pro rozhodnutí o procesním nástupnictví dle § 107a o. s. ř., mohl si ji jistě po něm vyžádat.

Za právně významné nepokládá dovolatel ani tvrzení, že pohledávku nelze postoupit zpět na původního majitele (správce konkursní podstaty), když úkon správce konkursní podstaty nepochybně zavazuje dlužníka (bývalého úpadce) „i po změně statutárního orgánu“ (i poté, co správce konkursní podstaty za dlužníka nevystupuje).

První a třetí žalovaní ve vyjádření navrhují dovolání zamítnout jako neopodstatněné, majíce za to, že žalobce se domáhal procesního nástupnictví vůči subjektu, který v době rozhodování soudu již neexistoval, že pohledávka nebyla postoupena zpět úpadci, že soud neměl povinnost si vyžádat druhou postupní smlouvu a že soud prvního stupně ostatně nezůstal ve věci nečinný, když žalobce vyzval k doložení důkazů k prokázání procesního nástupnictví.

Dovolání v této věci je přípustné dle ustanovení § 239 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.

Dovolatel - ač zastoupen advokátem - dovolací argumentaci výslovně nepřipíná k žádnému z dovolacích důvodů taxativně uvedených v § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř. Z obsahového hlediska je však dovolání kritikou správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem, již je vyhrazen dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.

Podle ustanovení § 107a o. s. ř., má-li žalobce za to, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka; to neplatí v případech uvedených v § 107 (odstavec 1). Soud návrhu usnesením vyhoví, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost uvedená v odstavci 1, a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo žalobce; souhlas žalovaného nebo toho, kdo má vstoupit na jeho místo, se nevyžaduje. Právní účinky spojené s podáním žaloby zůstávají zachovány (odstavec 2).

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V literatuře (srov. např. Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009, str. 728-729) ani v soudní praxi není pochyb o tom, že jakmile nastanou účinky zrušení konkursu, vrací se dlužník (dřívější úpadce) zpět do postavení osoby oprávněné nakládat se svým majetkem a obnovuje se tím (aniž by se o tom samostatně rozhodovalo) postavení dlužníka jako účastníka řízení, v nichž dosud vystupoval úpadce (srov. shodně pro některé druhy sporů vyvolaných konkursem např. stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. června 2007, Opjn 8/2006, uveřejněné pod číslem 74/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a pro pohledávky za podstatou např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2003, sp. zn. 29 Odo 565/2001, uveřejněný pod číslem 27/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek; rozhodnutí je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - veřejnosti dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Obdobně - v intencích § 27 odst. 6 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007 (dále též jen „ZKV“) - to platí, jestliže za trvání konkursu na majetek úpadce správce konkursní podstaty vyloučí z konkursní podstaty pohledávku úpadce za jeho dlužníkem (srov. i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2003, sp. zn. 29 Odo 361/2001, uveřejněné pod číslem 8/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Uvedené závěry se pak prosadí i v případech, kdy se účastenství správce konkursní podstaty (reprezentujícího konkursní podstatu) v příslušném řízení projevuje jen pro určitý úsek řízení, tím, že se rozhoduje o jeho právech a povinnostech, včetně rozhodování o tom, zda se v intencích § 107a o. s. ř. stane procesním nástupcem původního účastníka řízení.

Jinak řečeno, jestliže žalobce po zahájení řízení navrhne, aby na jeho místo vstoupil do řízení správce konkursní podstaty úpadce, jemuž pohledávku postoupil a jestliže správce konkursní podstaty úpadce s tímto návrhem souhlasí, pak skutečnost, že poté ve vztahu k této pohledávce pominuly účinky konkursu (že byl konkurs účinně zrušen nebo že správce konkursní podstaty pohledávku vyloučil ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce postupem dle § 27 odst. 6 ZKV), není sama o sobě důvodem pro zamítnutí návrhu dle § 107 odst. 1 o. s. ř. O tom, zda návrhu vyhoví, rozhoduje soud již vůči dlužníku; souhlas se vstupem do řízení, udělený včas a řádně správcem konkursní podstaty, platí i pro dlužníka.

Napadené rozhodnutí s těmito závěry v souladu není (stejně, jako jim ve vztahu k úvaze o účinku vyloučení pohledávky ze soupisu majetku konkursní podstaty odporuje usnesení soudu prvního

stupně).

K nedoložení druhé postupní smlouvy jako k důvodu, pro který soud nevyhověl návrhu dle § 107a odst. 1 o. s. ř., Nejvyšší soud uvádí, že tam, kde je právní skutečností, s níž právní předpisy spojují pro dobu po zahájení řízení převod žalobcova práva na jinou osobu, písemně uzavřená smlouva (zde smlouva o postoupení pohledávky), není nikterak vyloučeno prokázat existenci takové právní skutečnosti i jinak než předložením smlouvy (takový postup se typicky prosadí např. tehdy, jestliže příslušná listina /smlouva/ byla zničena vlivem živelné události). Je-li původním žalobcem tvrzeno (jako v této věci), že příslušnou smlouvu má k dispozici, je soud, jenž shledal nedostatečným dosavadní průkaz této právní skutečnosti (zde souhlasné prohlášení žalobce a nabyvatele pohledávky), povinen před rozhodnutím o návrhu dle § 107a o. s. ř. vyzvat žalobce k předložení této listiny (žalobcem označené) s poučením o následcích, jež s sebou může nést případná nečinnost v dotčeném směru. To se v dané věci rovněž nestalo.

Odvolací soud se rovněž nevypořádal s oznámeními nynějšího žalobce o postoupení pohledávky, datovanými 5. ledna 2007 (srov. č. l. 292-294), jejichž právní význam z hlediska vztahu postupníka k dlužníku rozebral Nejvyšší soud v rozsudku velkého senátu svého občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 9. prosince 2009, sp. zn. 31 Cdo 1328/2007, uveřejněném pod číslem 61/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Jelikož napadené rozhodnutí v rovině právní neobstálo, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), je zrušil. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil odvolací soud i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

Nejvyšší soud rovněž podotýká, že v době vydání usnesení soudů obou stupňů již sjednotil dříve rozkolísanou soudní praxi usnesením ze dne 8. listopadu 2007, sp. zn. 26 Cdo 272/2007, uveřejněným pod číslem 79/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 79/2008“). V něm uzavřel, že k rozhodnutí podle § 107a odst. 2 o. s. ř. je příslušný odvolací soud, byl-li návrh podle § 107a odst. 1 o. s. ř. podán v průběhu odvolacího řízení; je přitom nerozhodné, že návrh byl podán ještě u soudu prvního stupně v době před předložením věci odvolacímu soudu k rozhodnutí o podaném odvolání.

Ze spisu je patrné, že žalobce podal návrh dle § 107a odst. 1 o. s. ř. poté, co dne 29. prosince 2006 (č. l. 273-277) podal odvolání proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. dubna 2005, č. j. 5/7 Cm 106/1996-262.

Závěry obsaženými v R 79/2008 se soudy nižších stupňů tedy též neřídily.

Úkolem soudu prvního stupně bude vyžádat od žalobce druhou postupní smlouvu a poté předložit věc odvolacímu soudu k rozhodnutí o návrhu žalobce dle § 107a odst. 1 o. s. ř. podanému v průběhu odvolacího řízení.

(zdroj: www.nsoud.cz)

Další články:

- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Nezbytná cesta](#)